

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
5. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

BAŞKOMUTAN TARİHİ MİLLİ PARKI

www.tarimorman.gov.tr

BAŞKOMUTAN TARİHİ MİLLİ PARKI

Artık hayatını tamamlamış ve mirasının paylaşılması zamanının geldiğine inanılan bir ulusun ve bu ulusun lideri Ulu Önder ATATÜRK'ün 26 Ağustos 1922 günü Kocatepe'den başlattığı Büyük Taarruz Harekâtı'nda 27-28 Ağustos'taki kanlı muharebeler sonucu 27 Ağustos'ta Afyonkarahisar alınır.

Afyonkarahisar-Altıntaş ve Dumlupınar üçgeninde beş gün beş gece aralıksız devam eden savaş Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile sona erer. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, silah arkadaşları ve Kahraman Mehmetçiğin kesin zaferi ile sonuçlanan Başkomutanlık Meydan Muharebesi; Genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasına temel teşkil etmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği yerlerdeki tarihi olgular Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın ana kaynak değerini oluşturur. Milli Park 34.834 hektar alanı kapsar, Kocatepe ve Dumlupınar olmak üzere iki bölümden oluşur.

Başkomutan Tarihi Milli Parkı sosyo-kültürel kaynak değerleri ve 137.000 şehidimizin yattığı, yeniden "BAYRAK" olduğumuz, tüm dünyaya Türk'ün gücünü bir kez daha gösterdiğimiz bu topraklar 31.08.1981 tarihinde Türkiye'nin 17. Milli Parkı olarak ilan edilmiştir.

AFYON KOCATEPE BÖLÜMÜ

Kocatepe bölümü Afyonkarahisar sınırları içerisinde ve 17.950 hektar alanı kapsamaktadır. Kocatepe Bölümü içerisindeki Anıt ve Şehitlikler;

*Kocatepe Anıtı ve Kitabesi,

*Yüzbaşı Agâh Efendi Şehitliği,

*Zafer Müzesi,

*Büyük Taarruz Şehitliği ve Başkomutan Mustafa Kemal Anıtı,

*Albay Reşat Çiğiltepe Şehitliği,

*Anıtkaya Şehitliği,

*Çalışlar Şehitliği,

*Akdeğirmen Şehitliği,

*Giresunlular Şehitliği

*Büyük Taarruz Karargâhı (Atatürk Evi)

AFYON KOCATEPE BÖLÜMÜ

SAVAŞIN ÖZETİ

Büyük Taarruz 26 Ağustos saat 05.30'da 200 kadar top atışı ile başlatıldı. 30 dakika süren bu ateşten sonra Türk askeri düşman hatlarına daldı. Tarruzun birinci günü, Büyük Kaleciktepe'den Çiğiltepe'ye kadar 15 km'lik bir bölge ele geçirildi. 27 Ağustos Pazar sabahı Türk ordusu bütün cephelerde yeniden taarruza geçti. Türk birlikleri Afyonkarahisar'a girdi. 29 Ağustos'ta komutanlar, düşmanı teslimle zorlamak maksadıyla tekrar saldırı kararı aldılar ve süratle uyguladılar. 30 Ağustos'ta taarruz harekâtı, kesin zafer ile neticelenmiştir. Büyük Taarruzun son safhası Türk askerî tarihine Başkomutanlık Meydan Muharebesi olarak geçmiştir.

Anadolu'da ki Yunan kuvvetlerinin imha veya esir edilince kalan bölünleri üç grup halinde çekilmişlerdir. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa ve Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa Yunan ordusunun takip edilmesi için ordunun İzmir'e ilerlemesini kararlaştırdılar. Türk ordusu 15 günde 450 kilometre mesafe katederek, 150 bin km² alandan düşmanı süpürüp 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e girdi.

- Savunma Düzeni
- Hazar Birlikler
- Hazar Birliklerin Hareketleri
- Geri Çekilen Birlikler

Yunan Bayrağı

Başkomutanlık
Meydan Muharebesi
30 Ağustos

Karacahmet İhsaniye

1713
Çukuk Dağı

Bayat

Emirdağ

1. Kolordu

2. Kolordu

3. Kolordu

4. Kolordu

5. Kolordu

6. Kolordu

7. Kolordu

8. Kolordu

9. Kolordu

10. Kolordu

11. Kolordu

12. Kolordu

13. Kolordu

14. Kolordu

15. Kolordu

16. Kolordu

17. Kolordu

18. Kolordu

19. Kolordu

20. Kolordu

21. Kolordu

22. Kolordu

23. Kolordu

24. Kolordu

25. Kolordu

26. Kolordu

27. Kolordu

28. Kolordu

29. Kolordu

30. Kolordu

31. Kolordu

32. Kolordu

33. Kolordu

34. Kolordu

35. Kolordu

36. Kolordu

37. Kolordu

38. Kolordu

39. Kolordu

40. Kolordu

41. Kolordu

42. Kolordu

43. Kolordu

44. Kolordu

45. Kolordu

46. Kolordu

47. Kolordu

48. Kolordu

49. Kolordu

50. Kolordu

51. Kolordu

52. Kolordu

53. Kolordu

54. Kolordu

55. Kolordu

56. Kolordu

57. Kolordu

58. Kolordu

59. Kolordu

60. Kolordu

61. Kolordu

62. Kolordu

63. Kolordu

64. Kolordu

65. Kolordu

66. Kolordu

67. Kolordu

68. Kolordu

69. Kolordu

70. Kolordu

71. Kolordu

72. Kolordu

73. Kolordu

74. Kolordu

75. Kolordu

76. Kolordu

77. Kolordu

78. Kolordu

79. Kolordu

80. Kolordu

81. Kolordu

82. Kolordu

83. Kolordu

84. Kolordu

85. Kolordu

86. Kolordu

87. Kolordu

88. Kolordu

89. Kolordu

90. Kolordu

91. Kolordu

92. Kolordu

93. Kolordu

94. Kolordu

95. Kolordu

96. Kolordu

97. Kolordu

98. Kolordu

99. Kolordu

100. Kolordu

101. Kolordu

102. Kolordu

103. Kolordu

104. Kolordu

105. Kolordu

106. Kolordu

107. Kolordu

108. Kolordu

109. Kolordu

110. Kolordu

111. Kolordu

112. Kolordu

113. Kolordu

114. Kolordu

115. Kolordu

116. Kolordu

117. Kolordu

118. Kolordu

119. Kolordu

120. Kolordu

121. Kolordu

122. Kolordu

123. Kolordu

124. Kolordu

125. Kolordu

126. Kolordu

127. Kolordu

128. Kolordu

129. Kolordu

130. Kolordu

131. Kolordu

132. Kolordu

133. Kolordu

134. Kolordu

135. Kolordu

136. Kolordu

137. Kolordu

138. Kolordu

139. Kolordu

140. Kolordu

141. Kolordu

142. Kolordu

143. Kolordu

144. Kolordu

145. Kolordu

146. Kolordu

147. Kolordu

148. Kolordu

149. Kolordu

150. Kolordu

151. Kolordu

152. Kolordu

153. Kolordu

154. Kolordu

155. Kolordu

156. Kolordu

157. Kolordu

158. Kolordu

159. Kolordu

160. Kolordu

161. Kolordu

162. Kolordu

163. Kolordu

164. Kolordu

165. Kolordu

166. Kolordu

167. Kolordu

168. Kolordu

169. Kolordu

170. Kolordu

171. Kolordu

172. Kolordu

173. Kolordu

174. Kolordu

175. Kolordu

176. Kolordu

177. Kolordu

178. Kolordu

179. Kolordu

180. Kolordu

181. Kolordu

182. Kolordu

183. Kolordu

184. Kolordu

185. Kolordu

186. Kolordu

187. Kolordu

188. Kolordu

189. Kolordu

190. Kolordu

191. Kolordu

192. Kolordu

193. Kolordu

194. Kolordu

195. Kolordu

196. Kolordu

197. Kolordu

198. Kolordu

199. Kolordu

200. Kolordu

201. Kolordu

202. Kolordu

203. Kolordu

204. Kolordu

205. Kolordu

206. Kolordu

207. Kolordu

208. Kolordu

209. Kolordu

210. Kolordu

211. Kolordu

212. Kolordu

213. Kolordu

214. Kolordu

215. Kolordu

216. Kolordu

217. Kolordu

218. Kolordu

219. Kolordu

220. Kolordu

221. Kolordu

222. Kolordu

223. Kolordu

224. Kolordu

225. Kolordu

226. Kolordu

227. Kolordu

228. Kolordu

229. Kolordu

230. Kolordu

231. Kolordu

232. Kolordu

233. Kolordu

234. Kolordu

235. Kolordu

236. Kolordu

237. Kolordu

238. Kolordu

239. Kolordu

240. Kolordu

241. Kolordu

242. Kolordu

243. Kolordu

244. Kolordu

245. Kolordu

246. Kolordu

247. Kolordu

248. Kolordu

249. Kolordu

250. Kolordu

251. Kolordu

252. Kolordu

253. Kolordu

254. Kolordu

255. Kolordu

256. Kolordu

257. Kolordu

258. Kolordu

259. Kolordu

260. Kolordu

261. Kolordu

262. Kolordu

263. Kolordu

264. Kolordu

265. Kolordu

266. Kolordu

267. Kolordu

268. Kolordu

269. Kolordu

270. Kolordu

271. Kolordu

272. Kolordu

273. Kolordu

274. Kolordu

275. Kolordu

276. Kolordu

277. Kolordu

278. Kolordu

279. Kolordu

280. Kolordu

28

KOCATEPE ANITI VE KİTABESİ

Büyük Taarruz'un Başkomutan Gazi Mustafa Kemal tarafından sevk ve idare edildiği yerdir. Rakımı 1874m'dir. Afyonkarahisar İli, Merkez İlçesi'ne bağlı Kocatepe (Büyükkalecik) Kasabası sınırları içinde ve Kocatepe'de bulunmaktadır. Yolu asfalt olup Afyonkarahisar'a 20 km uzaklıktadır. İlk anıt 1953 yılında Milli Savunma Bakanlığı tarafından kesme taştan yapılmış ve üzerinde mermer yazıt bulunmaktadır.

YÜZBAŞI AGÂH EFENDİ ŞEHİTLİĞİ

Kocatepe Karargâhını korumakla görevlendirilen 150 kişilik asker, Büyükkalecik Köyü Kurtkayası mevkiinde yerleşerek 25 Ağustos sabahı Büyük Taarruz emriyle harekete geçmiş ve Yunan kuvvetleri Başkomutanı Hacı Anesti General Trikopis'in buraya yardımcı kuvvet gönderilmesi isteğini reddederek **"Ben o mevzileri gezdim Türkler o tel örgüleri değil aşmak asla yanına bile yaklaşamazlar"** dediği tel örgülerini bir anda aşarak Yunan tümeniyle savaşa başlamıştır. 27 Ağustos 1922 günü, Kurtkaya Tepesi'nde şehit düşen Bayburtlu Ziver Bey oğlu Yüzbaşı Agâh Efendi, Sinoplu Üsteğmen Feyzullah Efendi ve 100 Mehmetçik adına yapılan şehitlik, 26 Ağustos 1972 yılında inşa edilmiştir. Afyonkarahisar İli, Merkez İlçesi'ne bağlı Kocatepe (Büyükkalecik) Kasabası sınırları içinde ve Kocatepe'de bulunmaktadır.

BÜYÜK TAARRUZ KARARGÂHI (ATATÜRK EVİ)

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa Büyük Taarruz emrini verdikten sonra, 24 Ağustos 1922 günü Akşehir'den Afyon İlinin Şuhut İlçesine gelmiş, Yalı Mahallesi'ndeki Haciveli Oğullarına ait bir evi, geçici karargâh olarak kullanmıştır. O günün akşamı, arkadaşları ile birlikte bu evde bir toplantı yapan Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa taarruz planlarını gözden geçirmiş, geç saatlere kadar süren toplantıdan sonra odasına çekilmiştir. Burada birkaç saat dinlenen ve uyuyan Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, sabaha karşı Kocatepe'ye hareket etmiş, 26 Ağustos 1922 günü saat 05:30'da topçu ateşiyle Büyük Taarruzu başlatmıştır.

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa kaldığı bu ev iki katlı, cumbalı ve küçük bir köy konağı. Alt katında hole açılan 4 odası, üst katında 1 salon oda ve bir selamlığı vardır. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa , bu kattaki cumbalı odada çalışmış ve dinlenmiştir.

ALBAY REŞAT ÇİĞİLTEPE ŞEHİTLİĞİ

1.591 m rakımlı Şehitlik, Afyonkarahisar'ın 43 km Güneybatısında yer alan Çiğiltepe'de yer almaktadır. 27 Ağustos 1922 Muharebelerinde şehit düşen askerlerimizin anısına yapılmıştır. O anıyı, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa 04 Ekim 1922 günü TBMM'de yaptığı konuşmasında şöyle anlatır; "Bu taarruz gününde (27 Ağustos 1922) en sol cenahta bir tümenimiz (57. Tümen) taarruzunu tevcih ederken kuvvetlerini biraz yekdiğerinden uzakça bulundurmıştır. Bu itibarla düşman üzerine müessir bir tazyik yapamıyordu. O tümen komutanı Reşat Bey namında bir zattı. Bu zatı çok önceden tanıyorum Muş'ta beraber muharebe yaptık. Çok kıymetli bir askerdı, şahsen bana çok muhabbeti ve kıymeti vardı. Telefonla sordum. "Niçin hedefinize (Çiğiltepe'ye) vasıl olmadınız?" dedim. Cevaben: "Yarım saat sonra hedeflere vasıl olacağız" dedi. Hâlbuki maatteessüf yarım saatte bu hedefler elde edilememiştii. Tekrar sorduğum zaman telefonda Reşat Bey'in son bir veda namesini okudular. Orada diyordu ki: **"Yarım saat zarfında size o mevkileri almak için söz verdiğim halde, sözümü yapamamış olduğumdan dolayı yaşayamam."** Kısa süre sonra Çiğiltepe alınmış ancak, Şehit Komutan Albay Reşat Bey bu müstesna anı görememiştir.

ANITKAYA ŞEHİTLİĞİ

Anıtkaya Şehitliği, Eğret Şehitliği olarak da bilinir. Afyonkarahisar-Kütahya karayolu üzerinde yer alan Afyonkarahisar İli Merkezine bağlı Anıtkaya (Eğret) Kasabası'nda bulunmaktadır. Anıtkaya kasabasındaki bir höyüğün üzerindeki basamaklı bir terasta, Büyük Taarruz'un 28 Ağustos 1922 günkü muharebelerinde şehit düşen 5. Süvari Kolordusu, 2. Süvari Tümeninden, 13. ve 20. Süvari Alay şehitleri anısına, 1924 yılında piramidal bir anıt dikilmiştir.

Şehitlikte, 13. Alay Komutanı Binbaşı Galip de dahil olmak üzere, savaşta şehit düşmüş olan 12 Subay ve 6 Er'in yattığı mezarları vardır. Arap alfabesiyle Osmanlıca olarak kazınmış anıt kitabesinde şunlar yazılıdır: Anıtkaya (Eğret) Kurtuluş Savaşı'mızı eşsiz bir zaferle düşümleyen, Kocatepe'den gürleyerek ve coşarak bir sel gibi bu topraklardan Akdeniz'e akıp giden, Büyük Taarruz'da yoğun düşman kuvvetlerinin içine baskınla dalan ve boğaz boğaza amansız savaşlarla büyük zafer yaratıcıları ve bu uğurda vatanları, onurları ve yurttaşları için canlarını feda eden sayısız kahramanların şehitliğidir.

ZAFER MÜZESİ

Afyonkarahisar'ın 27 Ağustos 1922 günü saat 17.30'da 8.Tümen 189'ncü alay tarafından alınmasından sonra; Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın yanında Genel Kurmay Başkanı Fevzi Paşa, Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa olduğu halde Kocatepe'den inerek Afyonkarahisar'a geldiklerinde konakladıkları binadır. O andan itibaren Başkomutan, Genel Kurmay Başkanlığı ve Batı Cephesi Komutanlığı karargâhı ilan edilir. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, Genel Kurmay Başkanı Mareşal Fevzi Paşa, Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa kendilerine ayrılan odalarda bu binada kalırlar ve kaldıkları bu odalar kendi adlarına ayrılarak düzenlenmiştir. Bu bina, 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin planlarının yapıldığı ve taarruz emrinin verildiği binadır.

Zafer Müzesi'nde restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

BÜYÜK TAARRUZ ŞEHİTLİĞİ BAŞKOMUTAN MUSTAFA KEMAL ANITI

Afyonkarahisar'a 17 km mesafedeki Işık Tepe (Sarıköz) üzerinde 1993 yolunda yapılan Şehitlikte, 26-29 Ağustos 1922 tarihleri arasında şehit düşen 275 Subay ve 2150 Mehmetçiğin sembolik mezar taşları bulunmaktadır. Şehitliğin giriş bölümünün solunda namazgâh, sağda bir şadırvanı, arka bölümünde Başkomutan Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün anıtı, anıt kaidesinde taarruza katılan komutanların isimleri, anıtın iki tarafında savaş günlerini anlatan rölyefler, giriş bölümünde 500 şehit için sembolik mermer mezar taşları yer almaktadır.

GİRESUNLULAR ŞEHİTLİĞİ

Giresunlular Şehitliği, Afyonkarahisar İli İscehisar İlçesinin Doğanlar Köyü sınırları içerisinde, Dedesivrisi mevkiinde yer almaktadır. Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi sırasında Giresun ve yöresinden gelen gönüllü alayın askerlerinin burada şehit olmasından dolayı **"Giresunlular Şehitliği"** adını almıştır. Ülkemizi işgal eden yunan ordusu, İlçenin Karaağaç ve Doğanlar Köyü sınırları içerisindeki "Kabaçkırar" ve "Dedesivrisi" mevkilerinde mevzilenmişlerdir. Kurtuluş savaşında Giresun ve yöresinden gelen gönüllülerinden oluşan 47. Alayı Topal Osman komuta etmiştir. Topal Osman emrindeki 47. Alay 26 Ağustos 1922 gece saat 02:30'da başlayıp 36 saat süren taarruzda yunan ordusunu Dedesivritepe mevkiinden atmıştır. O geceyi 47. Alay bir taburu ile Kabaçkırar, iki taburu ile Dedesivrisi ve Evliya tepelerinde geçirmiştir.

ÇALIşLAR şEHİTLİĞİ

Kurtuluş Savaşı sırasında Sakarya Meydan Muharebesi'nin devam ettiği günlerde bölgede şehit olan askerlerimizin anısına yapılmıştır. şehitlikte 1921 Ağustos ayının son günlerinde  alışlar Muharebesi'nde şehit olan 7 askerimizin kabirleri bulunmaktadır. 2010 yılında Afyonkarahisar İlinde bulunan  alışlar Köyü'nde yapılmıştır.

İSTİKLAL TANITIM MERKEZİ

Başkomutan Tarihi Milli Parkı İstiklal Tanıtım Merkezi, gelecek nesillere vatan topraklarını nasıl kazanıldığının bilincini ve ruhunun vermek amacıyla Büyük Taarruz ve Kurtuluş Savaşı'nı anlatan panoramik bir müze niteliğindedir. İstiklal Tanıtım Merkezi en şiddetli çatışmaların yaşandığı 26-27 Ağustos muharebelerinden sonra Yunan Ordusunun Dumlupınar'a doğru çekilme çabasına düştüğü güzergâh üzerinde bulunmaktadır. Afyonkarahisar İlinin Sinanpaşa İlçesi Akören Beldesi'nde anayol üzerinde olup halkın kolayca ziyaret edebileceği bir mekân olarak düzenlenmiştir.

ZAFER YOLU

Önemli bir kısmı Başkomutan Tarihi Milli Parkı sınırları içinde geçen ve zaferle sonuçlanan Büyük Taarruz'un ilk karargâhı Kocatepe'de kurulmuştur. Afyonkarahisar İli Şuhut İlçesi Çakırözü Köyü'nden Kocatepe'ye 1922 Ağustos'unun 25 'ini 26 'sına bağlayan gece hareket eden komuta grubu Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, Mareşal Fevzi Paşa ve İsmet Paşa'nın izlediği yol, Bakanlığımızca **ZAFER YOLU** olarak yeniden projelendirilmiştir. 25 Ağustos günü Şuhut İlçemizde düzenlenen çeşitli etkinliklerle kutlanan Zafer Haftası, aynı günün gecesinde saat 23.00'de Ulu Önder ATATÜRK 'ün Kocatepe Cephesi'ne ordularımızı naklettiği Şuhut-Çakırözü Köyü'nden geçen ve Gazi Paşa Çeşmesi'nin de bulunduğu Zafer Yolu'ndan halkımızla yürüyerek Kocatepe'ye ulaşılmaktadır. Şuhut Kocatepe arasındaki Zafer Yolu 18 km'dir.

Çankırı

Çankırı

Çankırı

Zafer Yolu

Kocalepe Anıtı

Sarı

8. dinlenme noktasına
1554 m kaldı

9. dinlenme noktasına
1089 m kaldı

Son dinlenme noktası
Anıt'a 1248m kaldı

6. dinlenme noktasına
1768 m kaldı

7. dinlenme noktasına
788 m kaldı

4. dinlenme noktasına
858 m kaldı

5. dinlenme noktasına
1672 m kaldı

Gazi Çeşmesi

3. dinlenme noktasına
1860 m kaldı

2. dinlenme noktasına
658 m kaldı

ATATÜRKÜN BAĞIMSIZLIĞA DOĞRU YÜRÜYÜŞÜ

Giriş Taşı
1. Dinlenme Noktasına
1302 m kaldı

KÜTAHYA DUMLUPINAR BÖLÜMÜ

Dumlupınar Bölümü Kütahya sınırları içerisinde ve 16.884 hektar alanı kapsamaktadır. Dumlupınar Bölümü içerisindeki Anıt ve Şehitlikler;

- *Zafertepe-Çalköy Zafer Anıtı,
- *Yüzbaşı Şekip Efendi Şehitliği,
- *Şehit Mehmetçik Sancaktar Anıtı,
- *Üç Komutan Anıtı,
- *Büyük Aslıhanlar Şehitliği,
- *Dumlupınar Şehitliği,
- *Milis Anıtı,
- *Şehit Baba-Oğul Anıtı,
- *İlk Hedef Anıtı,
- *Yıldırım Kemal Şehitliği,
- *Dumlupınar Müzesi,
- *Atatürk Evi'dir.

KÜTAHYA DUMLUPINAR BÖLÜMÜ

DUMLUPINAR ŞEHİTLİĞİ

1914-1918 Birinci Dünya Savaşı'nda dokuz cephede savaşmak zorunda kalan Anadolu Evlatları bu defada Sevr Antlaşmasını yırtmak, İstiklali sağlamak amacıyla, 1919-1922 yıllarında, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın çevresinde köylüsüyle, kentlisiyle, kadınıyla, erkeğiyle, doğulusuyla, batılisiyle, kuzeylisiyle, güneylisiyle amansız bir ölüm-kalım savaşına girerler. İşte bu Kurtuluş Savaşı'nda, cephede ve cephe gerisinde 137.000 şehit verilir. Bu şehitlerimiz adına, Kütahya İli Dumlupınar İlçesi sınırları içerisindeki Cafer Gazi Tepesi ve eteklerine Dumlupınar Şehitliği yapılarak 1992 yılında ziyarete açılmıştır.

ÜÇ KOMUTAN ANITI

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Paşa ve Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa'yı sembolize eden bir anıttır. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

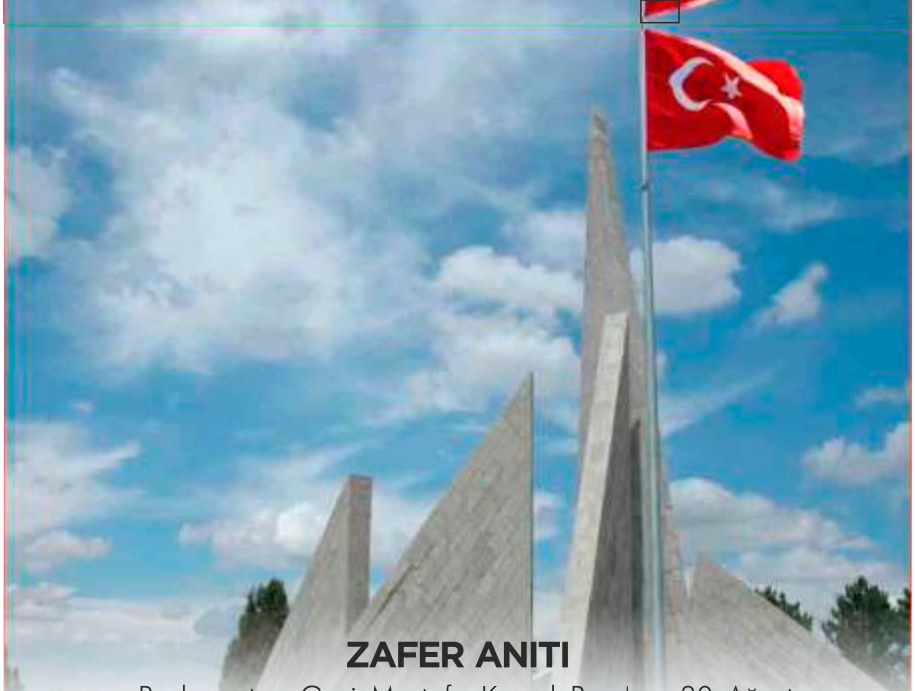
MİLİS ANITI

Milli Mücadelede şehit düşen sivil vatandaşlarımızı sembolize eden bir anıttır. Savaş sırasında orduya destek vermek için bir araya gelen sivil vatandaşların oluşturduğu silahlı halk direniş topluluğudur. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

ŞEHİT BABA-OĞUL ANITI

Bu destan 1912 yılında daha oğlu Mehmet 8 yaşında iken Balkan Savaşı'na katılmak için köyünden ayrılan, daha sonra sırasıyla Galiçya, Hicaz, Yemen, Kafkasya'da 11 yıl cepheden cepheye koşarak çarpışan Çetmilli Kara Ali Çavuş'un muhteşem destanıdır. Anadolu'da milli mücadele başlayınca Çetmilli Kara Ali Çavuş, doğu cephesinden Kurtuluş Savaşı'na koşmuş, Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde cephede oğlu 19 yaşındaki Alay Sancaktarı Mehmet Onbaşı ile karşılaşmıştır. Mehmet Onbaşı, Kara Ali Çavuş'un 11 yıl önce Köyü'nde bırakıp gittiği oğludur. Bu büyük kahraman asker Kara Ali Çavuş, 31 Ağustos 1922 günü 11 yıl sonra kavuşabildiği oğlunun kollarında şehit olmuştur. Kara Ali Çavuş'un Oğlu Kahraman Mehmet Onbaşı ise; 9 Eylül'de İzmir'e giren birliğin başında şehit olmuştur. Bu anıt, bu kahraman baba-oğulun anısına yaptırılmıştır. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

ZAFER ANITI

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Muharebelerini sevk ve idare ettiği, Karargâhının bulunduğu 1.181m rakımlı tepedir. Çatılmış silahların uzaktan görünüşü veya alev alev yanan meşale hissi uyandıran Zafertepe-Çalköydeki Zafer Anıtı, asıl manası ile Kurtuluş Savaşı'nı sembolize eder. Anıtı bir kütle olarak meydana getiren değişik yöndeki üçgen bloklar; Milletimizin, yakın ve uzak milletlerin göstermeye hazırlandıkları haksızlığa feveran, iç ve dıştaki düşman kuvvetlerinin mukabil hareketlerini ve çeşitli müdahalelerden sonra, milletin tek vücut halinde birleşerek kazandığı 30 Ağustos Zaferi'ni canlandırır ve gelecek nesilleri Türk Milletinin içte ve dışta meydana gelebilecek kötü tesirlere karşı, er geç birleşerek Zafere gidilebileceğini sembolize eder. Kütahya İli Altıntaş İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

ŞEHİT SANCAKTAR MEHMETÇİK ANITI

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa yanına Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa ve Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'yı alarak 31 Ağustos 1922 günü erken saatlerde Dumlupınar'dan Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin yapıldığı savaş alanına hareket eder. Muharebe Alanını gezerken Berberçam Tepe'de Yunan top mermisinin açtığı çukura gömülmüş bir sancaktar görür. Aziz Şehit toprağın üzerinde katılmış kolu ile sancağı dimdik tutmaktadır. Bu durumdan duygulanan Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa savaş sonrasında yapılacak Şehit Asker Anıtı için bunun sembol alınmasını emreder.

30 Ağustos 1924 yılında temeli kendisi tarafından atılır. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa temel atma töreninde şöyle der **"Hiç şüphe edilmemelidir ki yeni Türk Devletinin temeli burada atıldı. Ebedi hayat burada taçlandırıldı, bu sahada, bu semada dolaşan şehit ruhları, Devlet ve Cumhuriyetimizin ebedi muhafızlarıdır. Burada temelini attığımız Şehit Asker Anıtı işte o ruhları, o ruhlarla beraber gazi arkadaşları, fedakâr ve kahraman Türk Milletini temsil etmektedir."** Kütahya İli Altıntaş İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

DUMLUPINAR KURTULUŞ SAVAŞI MÜZESİ

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın geçtiği topraklar üzerinde, kurulmuş olup 30 Ağustos 1997 yılında müze olarak ziyarete açılmıştır. Müzede; Kurtuluş Savaşı'na ait çeşitli silah, kılıç vb. gibi malzemeler ile o günleri yansıtan resimler bulunmaktadır. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

ATATÜRK EVİ

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, Sakallı Nurettin Paşa ve Onbaşı Halide Edip Adıvar'ın kaldığı ve karargâh olarak kullandığı evde Atatürk kendine ayrılan odayı ve yatağı Onbaşı Halide Edip Adıvar'a vererek, kendisi damdaki çadırdaki yatmıştır. 30 Ağustos 2003'te aslına uygun olarak yeniden yapılmış ve Atatürk Karargâh Evi olarak ziyarete açılmıştır. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

İLK HEDEF ANITI

Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın "**Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri!**" emrinin verildiği karargâhın bulunduğu yere yapılmıştır. Anıtın temeli 30 Ağustos 1964 yılında atılmış, 26 Ağustos 1972 günü ziyarete açılmıştır. Kütahya İli Dumlupınar İlçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

BÜYÜKASLIHANLILAR ŞEHİTLİĞİ

30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde, Büyükaslıhanlar Köyü içinde şehit düşen Elazığlı Binbaşı Hacı Ömeroğlu Yusuf Ziya, Diyarbakırlı Üsteğmen Mehmetoğlu Ahmet, Urfalı Teğmen Halil, İbrahimioğlu Mustafa Hilmi ile beraber 42 Mehmetçik adına 1995 yılında kaide üzerine bir dikili taş kitabe ve mezarlarla birlikte yapılmıştır. 2006 yılında yıkıldığından yerine aynı yıl Kurtuluş Savaşı'nda Kahraman Mehmetçigi ifade eden bugünkü anıt dikilmiştir.

Milli mücadelede süngüsünü takmış, düşman üzerine saldırmaya hazır binlerce Mehmetçigimizi sembolize eden bir anıttır. Dumlupınar-Kütahya karayolunun 9. kilometresinden sonra 3 km sapağındaki Büyükaslıhanlar Köyü içinde bulunmaktadır. Kütahya İli Dumlupınar İlçesi Büyükaslıhanlılar Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır.

YILDIRIM KEMAL ŞEHİTLİĞİ

Afyonkarahisar'ın Sinanpaşa İlçesine bağlı Yıldırım Köyünde Tren İstasyonu binasının yanındadır. Bu köyün eski adı Küçükköy iken Yıldırım Kemal'den ötürü "**Yıldırım**" ismini almıştır. Süvari Üsteğmeni olan Kemal 57 inci Tümen ile Denizli, Çal, Afyon ve Sakarya Muharebelerine katılmış ve çok büyük yararlılıklar göstermiştir. Katıldığı son muharebede yaralanan bu şehidimiz tedavi görmekte olduğu Konya'daki hastahaneden Büyük Taarruzun başlayacağı haberini alınca iyileşmeyi beklemeden ve doktorların onayını almadan kaçmış ve Fahrettin Altay Paşa'nın bulunduğu cepheye gelmiş, paşa onu o sırada Küçükköy Tren İstasyonu'ndaki Yunan birliklerini ortadan kaldırmak için savaşmakta olan İkinci Tümene bağlı olan 2. Alayına göndermiştir.

Yıldırım Kemal (1898-1922), Ayaşlı Rauf, İstanbullu Selâhattin, Bayramiçli Lütfi ve Kırklarelili Azmi efendi ismindeki 4 subay ve 30 erle birlikte şehit düşmüştür.

BU TAŞ 26-27 AĞUSTOS 1922 TARİHİNDE
TUNAR OĞRUSUNAN KEMALİ VE
BAĞIŞIN HERHİ DURUMUNDA BULUNAN
ŞEHİTLERİN VE TREN İSTASYONUNDA
ŞEHİT OLAN 2. DÜKAR KÖRÖĞÜNÜNE AİT
ŞEHİTLER İÇİN YAPILMIŞTIR.
BURADA ŞEHİT OLAN 1-2-3-4
DÜKAR FIRKASI ZARİTLERİDİR.
ŞEHİTLERİNİZ TARİHİNDEN KARMET
TAZELERİ KILAN SAG OLUN

YÜZBAŞI ŞEKİP EFENDİ ŞEHİTLİĞİ

Anıt; Harputlu Yüzbaşı Şekip Efendi (1886-1922) 14. Süvari Tümeninin 3. Alayı subaylarından olup, 30 Ağustos 1922'de Yunanlara hücum eden Muharebede Bölüğünün başında büyük bir cesaretle çevre savunmasında bulunan 20 keşif askeri düşman gruplar içerisine saldırarak 2000 kadar düşmanı esir alır, derinliklerde bulunan düşman toplarını ele geçirmek üzere hücumla geçtiğinde karşı kuvvetlerinin açtığı yoğun ateş ile karşılaşarak erleriyle birlikte şehit düşen Yzb. Şekip Efendi ve Türk Süvari Kolordusunun bu civarda verdiği şehitler adına yapılmıştır. 1972'de dikilmiş olan bu anıt mermer bir kaide üzerinde bir dikilitaş şeklindedir. Anıtın mermer kaidesi üzerinde Latin harfleri ile şunlar yazılıdır.

"29 Ağustos 1922 Muharebesi'nde Yunanlılara Hücum eden Türk Süvari Kolordusunun bu civarda verdiği şehitler namına yapılmıştır". Aynı sözcükler eski harflerle obeliskin diğer yüzünde de yazılıdır. Kütahya İli Altıntaş İlçesi Zafertepeçalköy sınırları içerisinde yer almaktadır.

NOTLAR _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

**Kim bu cennet vatanın uğruna olmazki feda?
Şûheda fışkıracak toprağı sıksan, şûheda!**

V. Bölge Müdürlüğü
Başkomutan Tarihi
Milli Park Müdürlüğü

İLETİŞİM

BAŞKOMUTAN TARİHİ MİLLİ PARK MÜDÜRLÜĞÜ

Kocatepe Mah. Adnan Menderes Bulvarı 560 Sokak

No: 1-C AFYONKARAHİSAR

Santral: 0272 213 53 51 Fax: 0272 213 74 18

bolge5.ormansu.gov.tr